ผลการวิเคราะห์ศักยภาพและความเสี่ยงด้านการผลิตและจัดการสินค้า กล้วยไม้

กลุ่มกล้วยไม้พัฒนา
หมู่ที่ 4 แขวงหนองค้างพลู เขตหนองแขม
กรุงเทพมหานคร

แผนที่ตั้งกลุ่ม และแผนผังแปลง

กลุ่มกล้วยไม้พัฒนา หมู่ที่ 4 แขวงหนองค้างพลู เขตหนองแขม กรุงเทพมหานคร

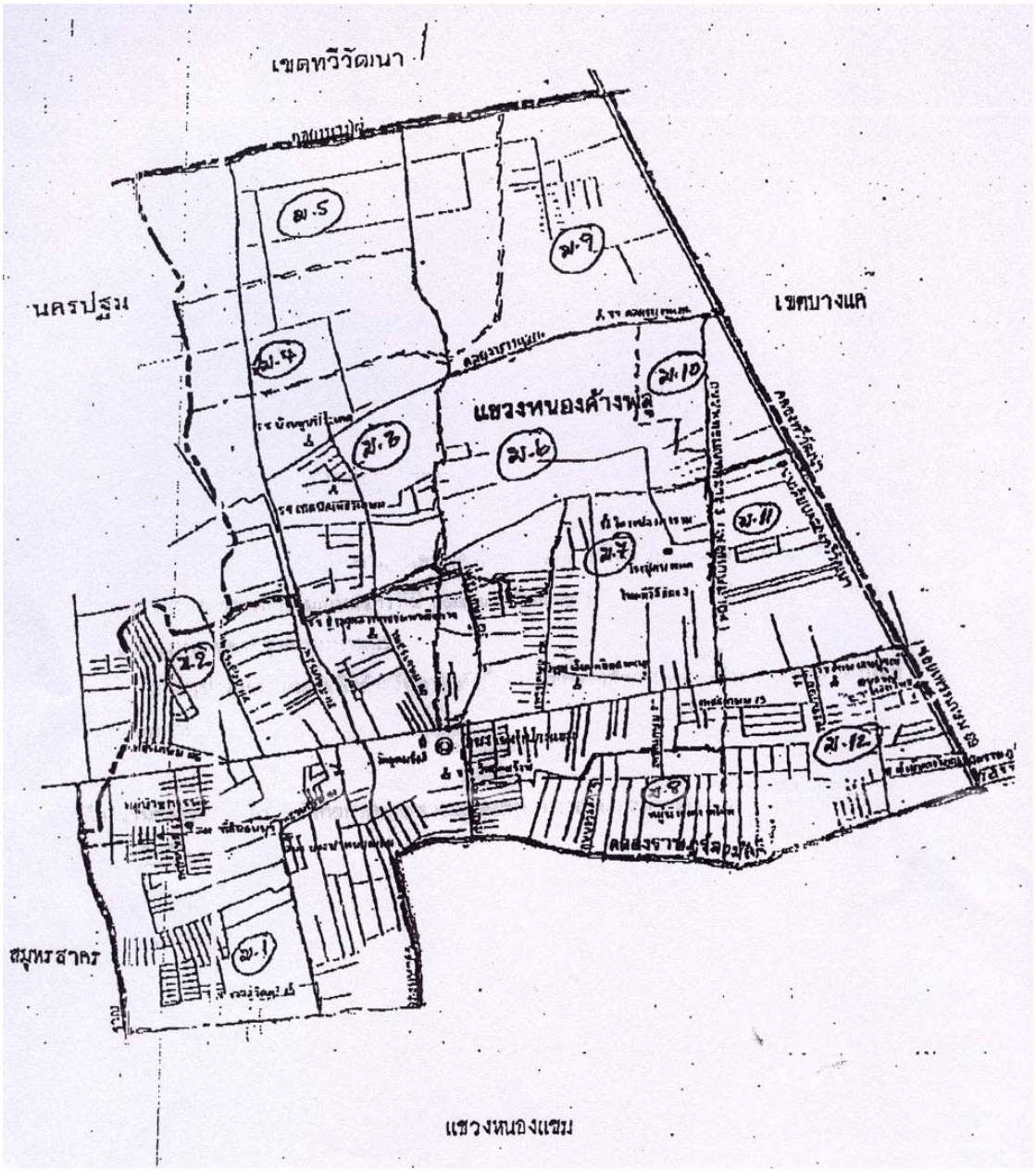

1. การวิเคราะห์ตนเอง

1.1 ข้อมูลพื้นฐานกลุ่ม

ข้อมูลด้านสังคม/เศรษฐกิจ

ประธานกลุ่มชื่อนายนาคร ว่องวัฒนาการ สมาชิกกลุ่ม 20 ราย จำนวนแรงงานของสมาชิกโดยเฉลี่ย 3 ราย แหล่งเงินทุนภายนอก ได้แก่ ธนาคารเพื่อการเกษตร และสหกรณ์การเกษตร ธนาคารพาณิชย์ และกองทุนหมู่บ้าน สิทธิการครอบครองพื้นที่ทำสวน เกษตรกร เช่าที่ทำสวนกล้วยไม้ 16 ราย ทำสวนในพื้นที่ของตนเอง 3 ราย พื้นที่ของตนเองและเช่า 1 ราย

ข้อมูลด้านการผลิต

พื้นที่ปลูกกล้วยไม้ของกลุ่มรวม 110 ไร่ พื้นที่ปลูกสูงสุด 20 ไร่ ต่ำสุด 2 ไร่ เฉลี่ยเกษตรกรปลูกกล้วยไม้คนละ 8 ไร่ เป็นกลุ่มผลิตกล้วยไม้ตัดดอก สกุลหวาย มีผลผลิตออกสู่ตลาดตลอดปี ผลผลิตร้อยละ 50 ส่งออกต่างประเทศ และจำหน่ายในประเทศ ร้อยละ 50 ผลผลิตเฉลี่ย 2,400 กำ/ไร่/ปี ปริมาณผลผลิตในกลุ่มประมาณ 264,000 กำ/ไร่/ปี

กล้วยไม้ อายุ 7-12 เดือน ผลผลิต 300 กำ/ไร่/ปี

กล้วยไม้ อายุ 1-2 ปี ผลผลิต 2,400 กำ/ไร่/ปี

กล้วยไม้ อายุ 2-3 ปี ผลผลิต 3,600 กำ/ไร่/ปี

กล้วยไม้ อายุ 4 ปีขึ้นไป รื้อปลูกใหม่

1.2 การวิเคราะห์ศักยภาพการบริหารจัดการกลุ่ม

การบริหารจัดการกลุ่ม

มีคณะกรรมการและกำหนดบทบาทการบริหารจัดการกลุ่ม ประธานกลุ่มเข้มแข็งได้รับการยอมรับจากสมาชิกและคนในชุมชน สมาชิกเข้าร่วมด้วยความสมัครใจ มีความต้องการรวมกลุ่มกันเพื่อรับการอบรม ถ่ายทอดความรู้ แก้ไขปัญหาของสมาชิก และเป็นศูนย์เรียนรู้การกำจัดเพลี้ยไฟกล้วยไม้ มีเงินกองทุนกลุ่ม 100,000 บาท

วัตถุประสงค์และเป้าหมายการรวมกลุ่ม

- ประชุม ชี้แจง ข้อมูลที่ได้รับมาให้สมาชิก
- ทัศนศึกษา
- สนับสนุนกิจกรรมของสมาคมจัดหาเงินทุน
- อบรม ถ่ายทอดความรู้ แก้ไขปัญหาของสมาชิก

บทบาทของสมาชิก

- เข้าร่วมประชุม ชี้แจงข้อมูลให้กลุ่มทราบ
- ร่วมกิจกรรมของกลุ่ม
- เข้ารับการอบรม ความรู้และเทคโนโลยีต่าง ๆ

การบริหารจัดการธุรกิจ

-การผลิตมีการวางแผนการปลูกเพื่อให้ออกดอกในช่วงที่มีราคาสูง

-การจำหน่าย เกษตรกรแยกกันจำหน่าย โดยมีตลาดดอกกล้วยไม้ 2 ประเภท

1) ตลาดภายในประเทศ (50%) สมาชิกนำผลผลิตของตนไปจำหน่ายที่ปากคลองตลาด ราคาผลผลิตขึ้นกับราคาตลาดและคุณภาพผลผลิต ราคาตั้งแต่ 5-130 บาท/กำ (1 กก.)

2) ตลาดต่างประเทศ (50%) -บริษัทส่งออกเป็นผู้รวบรวมผลผลิตเพื่อส่งออก มีการแจ้งราคาของดอกกล้วยไม้ให้สมาชิกทราบทาง SMS บริษัทส่งออก ได้แก่ บางกอกฟลาวเวอร์, กล้วยไม้ไทย และบางกอกออร์คิดราคาที่ขายได้ตามคุณภาพ คือ

ซุปเปอร์ (ช่อยาว 60 ซม.ขึ้นไป) เฉลี่ยช่อละ 4 บาท

ช่อยาว (45-59 ซม.) เฉลี่ยช่อละ 3 บาท

ช่อสั้นสวย (35-45 ซม.) เฉลี่ยช่อละ 2 บาท

ช่อสั้นสุด (30-35 ซม.) เฉลี่ยช่อละ 1.50 บาท

2. การวิเคราะห์ผู้มีส่วนได้ส่วนเสียในการผลิตและการตลาดของกลุ่ม

การเชื่อมโยงความสัมพันธ์ผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย

บุคคลผู้มีส่วนสัมพันธ์กับเกษตรกรผู้ปลูกกล้วยไม้ คือ บริษัทผู้ส่งออกกล้วยไม้เป็นผู้รับซื้อผลผลิตของเกษตรกร บริษัทปุ๋ยและสารเคมีทางการเกษตร ธนาคารเพื่อการเกษตรและสหกรณ์การเกษตร เป็นแหล่งเงินทุน กลุ่มเครือข่ายให้ข้อมูลราคาผลผลิต กรมพัฒนาที่ดินให้ความรู้และเทคโนโลยี ฝ่ายพัฒนาชุมชนและ สำนักงานเกษตรกรุงเทพมหานคร สนับสนุนการรวมกลุ่มและให้ข้อมูล

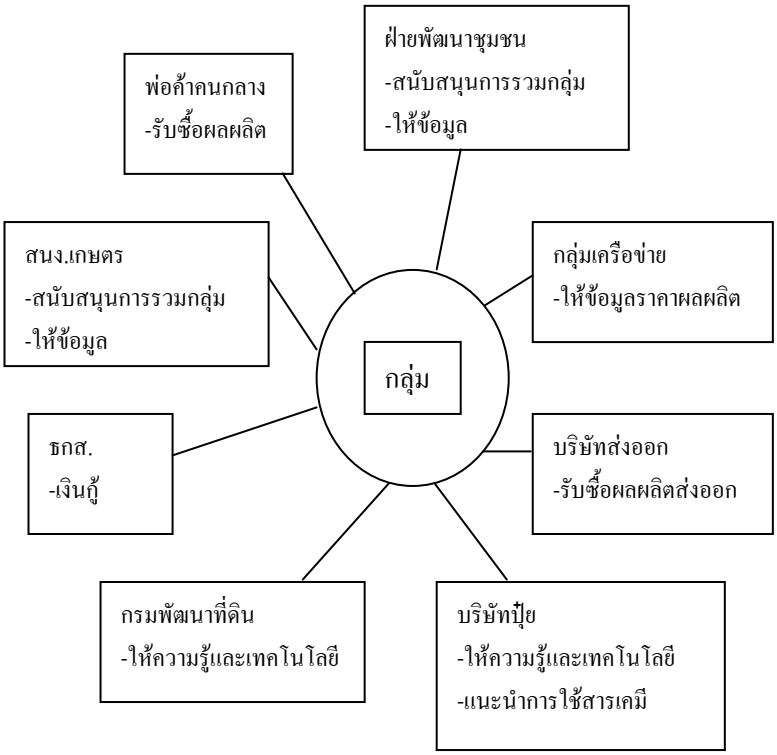

3. การวิเคราะห์สภาพแวดล้อมที่มีผลต่อการผลิตสินค้าที่ปลอดภัยและได้มาตรฐาน

3.1 พื้นที่ปลูก

พื้นที่ปลูกเป็นที่ราบลุ่ม เกษตรกรต้องทำคันดินล้อมรอบสวนป้องกันน้ำท่วม บริเวณข้างเคียงเป็นพื้นที่การเกษตรและหมู่บ้าน

3.2 แหล่งน้ำ

แหล่งน้ำที่ใช้จากคลองชลประทานภายีเจริญ ปริมาณน้ำพอเพียงตลอดฤดูกาลเพาะปลูก ซึ่งเริ่มมีความเสี่ยงจากสภาพน้ำเน่าเสียจากโรงงาน และที่อยู่อาศัย

3.3 ภูมิอากาศ

ปริมาณน้ำฝน มีการกระจายตัวของฝนสม่ำเสมอ แต่ปริมาณน้ำฝนไม่มีผลต่อการเกษตร เนื่องจากอยู่ภายใต้โครงการชลประทานภายีเจริญ

4. การวิเคราะห์กระบวนการผลิตและการจัดการ

4.1 กระบวนการผลิต

- การปลูกและพันธุ์ที่ปลูก คือ พันธุ์โจแดง ต้นพันธุ์ที่ใช้มี 2 แบบ คือ

1) ต้นพันธุ์จากการเพาะเลี้ยงเนื้อเยื่อ (ไม้นิ้ว) ราคา 8 บาท/ต้น ถ้าจ้างปั่นตาเอง ราคา 5 บาท/ต้น อายุตั้งแต่ปลูกจนเริ่มออกดอกประมาณ 12-14 เดือน

2) ต้นพันธุ์ที่ได้จากการผ่าตา ราคาต้นละ 1.5-3.5 บาท/ต้น กล้วยไม้อายุ 8-13 เดือน ให้ดอก 1-2 ช่อ (เกษตรกรบางคนตัดทิ้ง) อายุ 14 เดือน จะให้ดอก 3 ช่อขึ้นไป

- การดูแลรักษา

1) การดูแลรักษากล้วยไม้เล็ก กล้วยไม้อายุ 1-8 เดือน ให้ปุ๋ยเกร็ดละลายน้ำสูตร 20-20-20 สัปดาห์ละ 2 ครั้ง เพื่อบำรุงต้นและใบ การฉีดสารกำจัดโรคพืช (ป้องกันเชื้อรา) สัปดาห์ละ 1 ครั้ง และสารกำจัดแมลง 20 วันต่อครั้ง

2) การดูแลรักษากล้วยไม้โต ช่วงอายุประมาณ 8-13 เดือนกล้วยไม้จะเริ่มออกดอก 1-2 ช่อโดยดอกจะออกจากหน่อหลัก ส่วนใหญ่เกษตรกรจะตัดดอกทิ้งเพื่อให้ต้นงาม กล้วยไม้อายุ 8 เดือนขึ้นไป ให้ปุ๋ยสูตร 10-30-20 หรือ 10-20-30 กล้วยไม้อายุ 1 ปีจะแตกหน่อที่สอง ช่วงอายุ 12-14 เดือน กล้วยไม้หน่อที่สอง เริ่มออกดอก โดยเฉลี่ย ในปีที่ 2 จะออกดอกประมาณ 3 ช่อต่อต้น และในปีที่ 3-4 จะให้ดอก 4-5 ช่อต่อต้น ปีที่ 5 เกษตรกรจะรื้อปลูกใหม่ (เมื่อผลผลิตลดลงมาก) ส่วนใหญ่จะรื้อช่วงเดือนมีนาคม – เมษายน แล้วปลูกใหม่เดือนพฤษภาคม

- การจัดการศัตรูพืช

- การจัดการศัตรูพืชขึ้นอยู่กับสภาพแวดล้อมและสถานการณ์โรคและแมลงในขณะนั้น และการจัดการสวนในแต่ละสวน ในหน้าร้อนจะมีการระบาดของเพลี้ยไฟ จะฉีดพ่นสารกำจัดแมลง 5 วันต่อครั้ง

- กล้วยไม้อายุอายุ 1-8 เดือน ใช้สารเคมีในการกำจัดโรคพืช (แคปแทน) เพื่อป้องกันโรคที่เกิดจากเชื้อรา สัปดาห์ละ 1 ครั้ง และสารกำจัดแมลง (ไซเปอเมทรีน) 20 วันต่อครั้ง

- กล้วยไม้อายุ 9 เดือนขึ้นไป ใช้สารกำจัดโรคพืช (แคปแทน) 6วัน/ ครั้ง ไม้ที่มีดอกต้องฉีดพ่นสารคาร์เบนดาซิม หรือแมนโคเซบสลับกับแคปแทน สำหรับสารกำจัดแมลง ในฤดูฝน มักจะมีปัญหาหนอนแมลงวันเจาะดอก(ไอ้ฮวบ , บั่วกล้วยไม้) ฉีดพ่นสารไซเปอเมทรินเพื่อกำจัดบั่วกล้วยไม้ ฯลฯ ทุก 5-7 วัน หรือ 7-10 วัน ในฤดูแล้งมักพบปัญหาเพลี้ยไฟ ใช้สารกำจัดแมลง เช่น อิมิดาครอฟริด เพื่อกำจัดเพลี้ยไฟ ฉีดพ่นทุก 5-7 วัน ขึ้นอยู่กับสภาพแวดล้อมและสถานการณ์โรคและแมลงในขณะนั้น

- การเก็บเกี่ยว

- การเก็บเกี่ยวผลผลิตอย่างระมัดระวังเพื่อลดความเสียหายต่อผลผลิต และผลผลิตอยู่ในระยะที่เหมาะกับการเก็บเกี่ยว

4.2 การปฏิบัติการหลังการเก็บเกี่ยว

- การปฏิบัติหลังการเก็บเกี่ยว ไม่ว่าจะเป็นการเตรียมการบรรจุหีบห่อ การป้องกันกำจัดแมลงหลังการเก็บเกี่ยว การบรรจุหีบห่อ เป็นขั้นตอนที่ดำเนินการโดยบริษัทส่งออก

4.3 การขนส่ง/ เก็บรักษา

- การขนส่งและการเก็บรักษามีการกระทำอย่างระมัดระวัง ที่เก็บรักษามีการถ่ายเทอากาศดี สะอาด สามารถป้องกันแสงแดด ลม ฝนได้ ไม่มีสัตว์เข้ามาทำลายผลผลิต ผลผลิตแยกเก็บเป็นสัดส่วนโดยเฉพาะการขนส่งผลผลิตมีการส่งตรงเวลา

4.4 กระบวนการแปรรูป/ การจัดจำหน่าย

- ผู้ผลิตส่งกล้วยไม้ให้บริษัทใหญ่ที่มารับซื้อ

4.5 ต้นทุนการปลูกกล้วยไม้

- ต้นทุนการผลิตกล้วยไม้ของกลุ่มเฉลี่ย ประมาณ 91,100 บาท/ไร่/ปี ปีแรกต้องลงทุน 302,600 บาท/ไร่ ผลผลิตเฉลี่ย 2,400 กำ (ก.ก.)/ไร่ ต้นทุนการผลิตเฉลี่ย 38 บาท/ก.ก.

ต้นทุนการผลิตกล้วยกลุ่มผู้ปลูกกล้วยไม้พัฒนา แขวงหนองค้างพลู เขตหนองแขม กรุงเทพมหานคร

รายการ	ปีที่1	ปีที่2	ปีที่3	ปีที่4	เฉลี่ย
1. ต้นทุนผันแปร					
ค่าแรงงาน	26,800	26,800	26,800	26,800	26,800
ค่าพันธุ์(ไร่ละ 18,000 ต้นๆละ 5 บาท)	90,000				22,500
ค่าวัสดุสิ้นเปลือง(กาบมะพร้าว ,ปูนขาว)	14,000				3,500
ค่าปุ๋ยเคมี	9,600	9,600	9,600	9,600	9,600
ค่าสารกำจัดศัตรูพืช	9,000	9,000	9,000	9,000	9,000
ค่าไฟฟ้าและน้ำมันเชื้อเพลิง	1,800	1,800	1,800	1,800	1,800
2. ต้นทุนคงที่					
ค่าภาษี ค่าเช่าที่ดิน/ค่าใช้ที่ดิน	1,400	1,400	1,400	1,400	1,400
การปรับพื้นที่และทำคันดิน	10,000				2,500
โครงสร้างโรงเรือน และระบบน้ำ	140,000				14,000
3. ต้นทุนทั้งหมด	**302,600**	**48,600**	**48,600**	**48,600**	**91,100**

5. การวิเคราะห์ปัญหาและความเสี่ยงในการผลิตและการจัดการสินค้า

<u>ข้อมูลความเสี่ยงและสาเหตุของปัญหาความเสี่ยง</u>

ปัญหาที่เกษตรกรผู้ปลูกกล้วยไม้ประสบ สรุปได้ ดังนี้ คือ ปัญหาด้านการตลาด ค่าเงินบาท ปริมาณสินค้า การจัดการดูแลสินค้า ปริมาณน้ำที่ใช้ในการเพาะปลูก และราคาปุ๋ยและสารเคมี และปัญหาเนื่องจากน้ำท่วม

ที่	ปัญหา/ความเสี่ยง	สาเหตุ
1.	ปัญหาด้านการตลาด	-ฤดูฝนราคาตกต่ำ -ผู้ผลิตรายย่อยมีมาก/ผู้ซื้อมีทางเลือกหลายราย -ผู้ซื้อมีมาตรฐานการรับซื้อไม่แน่นอน -อัตราแลกเปลี่ยนเงินตรา
2.	การใช้สารเคมีไม่ถูกต้อง	-มีโรค/แมลงมาก เช่น หนอนแมลงวันเจาะช่อดอก(ไอ้ฮวบ,บั่วกล้วยไม้)เพลี้ยไฟและโรคพืช -สารกำจัดศัตรูพืชมีราคาแพง -ศัตรูพืชดื้อยา
3.	ขาดเงินทุนในการปรับปรุงการผลิต	ขาดเงินทุนหมุนเวียน
4.	ขาดแคลนแรงงาน/ใช้แรงงานต่างด้าว	-ค่าแรงงานสูงขึ้น -การเคลื่อนย้ายของแรงงาน
5.	น้ำที่ใช้เริ่มมีสภาพเน่าเสีย	-น้ำเน่าจากหมู่บ้าน -ฝนตกชุก น้ำท่วม
6.	น้ำท่วม/ลมพายุ ทำให้โรงเรือนเสียหาย	-ภัยธรรมชาติ

6. การจัดทำแผนแก้ไขปัญหาและการควบคุมความเสี่ยงในจุดต่างๆ

<u>แนวทางการแก้ไขปัญหาและควบคุมความเสี่ยง</u>

1. ฟื้นฟูกระบวนการกลุ่มให้เข้มแข็ง /สร้างจุดรวบรวมผลผลิตและรวมกันขาย/ผลิตสินค้าให้มีคุณภาพ/รัฐสนับสนุนการจัดตลาดกลางกล้วยไม้

2. ถ่ายทอดความรู้/เปิดโรงเรียนเกษตรกรกล้วยไม้/ทดสอบการการปลูกแบบกล้วยไม้ในมุ้ง

3. รัฐจัดหาแหล่งเงินทุนสนับสนุน/สมาคมกล้วยไม้ช่วยเหลือประสานงาน

4. ใช้แรงงานในครอบครัวให้มากขึ้น/หน่วยงานด้านแรงงานสนับสนุนจัดระบบแรงงานต่างด้าวให้เพียงพอ

5.ส่งตัวอย่างน้ำตรวจวิเคราะห์/ปรับสภาพน้ำก่อนใช้ในแปลงให้เหมาะสม /รณรงค์ช่วยกันดูแลรักษาแหล่งน้ำ

6. ปรับปรุง/สร้างโรงเรือนให้แข็งแรง มีช่องระบายลมได้สะดวก รัฐชดเชยค่าเสียหายให้กรณีเกิดผลกระทบจากภัยธรรมชาติ

รายชื่อผู้เข้าร่วมการวิเคราะห์ศักยภาพและความเสี่ยงด้านการผลิตและจัดการสินค้า
กลุ่มกล้วยไม้พัฒนา แขวงหนองค้างพลู เขตหนองแขม กรุงเทพมหานคร

สำนักส่งเสริมและจัดการสินค้าเกษตร

นายทวีศักดิ์ ด้วงทอง

นางสาวชุลีพร เตชะศีลพิทักษ์

นางภูริพันธุ์ สุวรรณเมฆ

สำนักส่งเสริมและพัฒนาการเกษตรเขตที่ 1 จังหวัดชัยนาท

นายสุริชาติ สมวัฒนศักดิ์

นายยอดธงไชย รอดแก้ว

นายจิรศักดิ์ สายวาริน

สำนักงานเกษตรกรุงเทพมหานคร

นายสมชาย ทองสุข

นายประสงค์ ไชยลังกา

สำนักงานเกษตรอำเภอหนองแขม

นายธีรวัฒน์ ศรีวรพจน์

นางกัลลิกา ตระการ

เกษตรกร

นายนาคร ว่องวัฒนาการ

นางพรรณี ว่องวัฒนาการ

นายพรชัย นันทกุลวงศ์

นายเยื้อง สารภี

นายบุญยืน สารภี

นายวิเชียร รัตนกร

นางฉวี แป้นไทย

นายวิชาญ แซ่ตั๊น

นางจรรยา ขันทอง

นายประสิทธิ์ พรเจริญศิริ

นายกิ้ดแช แซ่จัง

นายคำนวน น้อยคง

นายธนากร ว่องวัฒนาการ

นางศิริวรรณ แป้นไทย

นายโสภณ ตรีเวชอักษร

นายเย็น สารภี

นางละไม สารภี

นางสมบูรณ์ ทองเปี่ยม

นายสมบัติ พัชรสมบูรณ์

นายดำรงค์ เอมบัว

นายสุรศักดิ์ แสงจันทร์แจ่มฟ้า

นางสาวปราณี ทับพร

นายกำพล ปัญญาทวีกิจ